

KÜRESEL STRATEJİK ÖNGÖRÜ

No. 9
NİSAN 2026

Türk Dış Politikasında Bölgesel Sahiplenme Yaklaşımının İmkân ve Kısıtları

Ayça ERGUN
Mustafa AYDIN

Bu çalışma, NATO Science for Peace and Security programı kapsamında sağlanan destekle Global Akademi bünyesinde yürütülmekte olan SecureBlackSea projesi için 10- 20 Şubat 2026 tarihlerinde Türkiye’de gerçekleştirilen alan araştırmasında elde edilen bulgulardan esinlenerek hazırlanmıştır. Alan araştırması kapsamında yüz yüze ve çevrimiçi yarı-yapılandırılmış mülakatlar yapılmıştır. Çalışma, mülakatlarda dile getirilenlerin doğrudan aktarımı veya özeti değildir; ifade edilen görüşler yazarlar dışında mülakat verenleri bağlamaz.

Türk Dış Politikasında Bölgesel Sahiplenme Yaklaşımının İmkân ve Kısıtları

Ayça Ergun & Mustafa Aydın

Özet

Bu çalışma, son yıllarda Türk dış politikasına ilişkin söylemlerle sıklıkta atıfta bulunulan bölgesel sahiplenme kavramının imkân ve kısıtlarını ele almaktadır. “Bölgesel sorunlara bölgesel çözümler geliştirme” olarak özetlenebilecek bu yaklaşım hem Türkiye’ye yakın bölgelerdeki rolü ve etkisini yeniden tanımlayarak pekiştirmeyi hem de bölge ülkelerine bu fikrin sahiplendirilmesini amaçlamaktadır. Özellikle Balkanlar, Karadeniz, Güney Kafkasya ve Türk Dünyası’na istinaden geliştirilen ama son yıllarda Orta Doğu bölgesi için de kullanılmaya başlanan bölgesel sahiplenmenin temelinde Türkiye’nin yakın çevresiyle kurduğu siyasi, ekonomik ve sosyal ilişkilerin beslediği tarihsel arka plan, kültürel benzerlikler, yakın etnik ve dini kimlikler, ekonomik ilişkiler ile askeri güç imkânları ve uzun döneme yayılan devlet olma anlayışıyla, Türkiye’nin bulunduğu coğrafyada etkin ve yönlendirici aktör olma arzusu yatmaktadır. Türkiye’nin bu arzusunun bölgesel sorunların çözümünde ve bölgelerin geleceğinde daha ziyade bölge ülkelerinin söz sahibi olması söylemiyle gündeme getirildiği görülmektedir. Bu arzu bir nevi Türk dış politikasındaki stratejik özerklik arayışlarının bölgeselleştirilmiş haline işaret etmektedir. Öte yandan, açıkça ifade edilmeyen arka plandaki temel arayış, Türkiye’ye komşu bölgelerde politika yapımı konularında bölge dışı güçlerin müdahalesinin önlenmesi ve mevcut ekonomik, sosyal, kültürel, diplomatik, siyasi ve askeri güç unsurları açısından bu bölgelerde etkin ülkelerden biri olan Türkiye’nin başat konumunun güçlendirilmesidir.

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın *Türkiye Yüzyılında Milli Dış Politika* başlıklı metni (Dışişleri Bakanlığı 2025a), dünyadaki "belirsizliklerin arttığı, öngörülebilirliğin azaldığı" bir dönemde, özellikle Türkiye'ye komşu ve diğer "bölgelerde ortaya çıkan kriz ve ihtilafların barış ve istikrarı tehdit ettiği...ortamın tehdit ve sınamalarını bertaraf etmek ve fırsatlarından yararlanmak için, öngörü ve manevra kabiliyeti yüksek bir diplomasi [yoluyla] sahada ve masada güçlü bir dış politika izlenmesi" gerektiğinin altını çizmektedir. Metinde ayrıca bu politikanın önemli unsurlarından birinin "bölgesel barış ve güvenliğin güçlendirilmesi" olduğu belirtilmektedir. Bakanlığın 2026 yılı bütçesinin TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'na sunulması vesilesiyle hazırlanan *Türkiye Yüzyılında Etkin ve Kararlı Dış Politika* başlıklı kitapçıkta ise Balkanlar, Karadeniz, Güney Kafkasya, Orta Asya ve Türk Dünyası'nın çeşitli sorunlarının çözümü için "bölgesel sahiplenme" önerilmektedir (Dışişleri Bakanlığı 2025b). Bunlara ilaveten, son yıllarda basında çıkan çeşitli haber ve analizlerde de Orta Doğu bölgesinde beliren kargaşanın çözümlenmesi için benzer bir sahiplenme ifadesi kullanılmaya başlandığı görülmektedir (Rakipoğlu 2025; Milliyet 2026; Şahan 2026).

Bu çerçevede, Türkiye'de dış politika yapıcılarının Türkiye'nin komşu olduğu bölgelerde "bölge ülkelerinin dış müdahaleler yerine kendi meselelerini ortak irade ve iş birliğiyle çözmesi" anlamında sıklıkla atıfta bulunduğu bölgesel sahiplenme (*regional ownership*) kavramının incelenmesinin, hem bu siyasa söyleminin olanaklarının belirlenmesi hem de uygulamada olası kısıtlarının ortaya çıkarılması açısından önemli olduğunu düşünüyoruz. Zira, bugünkü kadar yaygın kullanılsa da, Türkiye'nin Soğuk Savaş'ın ardından yakın çevresinde gerek bölgesel işbirliği mekanizmaları oluşturulması ve kurumsallaştırılması, gerekse bu süreçlerde oynamaya çalıştığı belirleyici rolde "bölgesel sahiplenme" anlayışının etkilerini takip etmek mümkündür.

Bu yönden bakınca, 1990'lardan bugüne yayılan gelişimiyle, kavramın işaret ettiği siyasa tercihinin, uluslararası sistemin mevcut dağınık kutuplu (*diffuse block*) yapısında önemli bir değişiklik olmadığı sürece, bu yönde devam etme olasılığı yüksek gözükmektedir. Bu çerçevede, bugüne kadar büyük ölçüde siyasa yapıcılar arasındaki kullanımıyla gelişen ve bu anlamda doğrudan uygulamadan gelen kavramın akademik tartışmaya açılıp farklı yönlerinin ayrıntılı değerlendirmeye tabi tutulması gerektiğine inanıyoruz.

Bölgesel Sahiplenmenin Evrimi

Türkiye'nin adını "bölgesel sahiplenme" olarak koymadan özellikle yakın çevresinde etkin ve belirleyici olma iddiası/arzusu yeni değildir. Daha yakında, erken Sovyet sonrası dönemde bu iddia önce "Türk Dünyası" söylemiyle Orta Asya ve Kafkasya coğrafyasında, ardından geniş Karadeniz bölgesi ile Balkanlar'da görünür hale gelmiş, 2000'li yıllardan itibaren ise merkez Orta Doğu (*Levant*) bölgesine odaklanmıştır.

1990'lı yıllarda Azerbaycan ve Orta Asya ülkelerinde ortak kültür ve etnisite boyutu öne çıkartılarak, 2000'li yıllarda ise Orta Doğu'nun Arap Müslüman ülkelerine yönelik olarak din boyutu (seküler karakteri) vurgulanarak sunulan "Türkiye modeli" (Altunışık 2005; Fotiou ve Triantaphyllou 2010; Aydın 2024a) ile 1990'larda Karadeniz'de bölgesel kimlik oluşturma çabaları, 2000'li yıllarda gündeme gelen, uluslararası alandaki muhaliflerinin sıklıkla "Yeni-Osmanlılık" olarak tanımladıkları, Balkanlar'da ortak tarihsel yakınlaşma arayışları ve 2010'lu yıllarda Orta Doğu'ya yönelik gündeme gelen "düzen kurucu devlet" (*order builder*) yaklaşımları hep benzer temellere oturmaktadır.

Türkiye'de "bölgesel sahiplenme" kavramının, kendisini tanımlarken "bölgesel olarak sahiplenilen ve yönetilen işbirliği mekanizması" ("*regionally owned and led cooperation framework*") ifadesini kullanan (RCC 2026) ve temelde Balkanların Avrupa-Atlantik yapılaraya entegrasyonunu kolaylaştırmak amacıyla 2009'da kurulan Bölgesel İşbirliği Konseyi'ne (*Regional Cooperation Council*) üye olmasından sonra giderek yaygınlaşan şekilde kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Örneğin, 29 Eylül 2010'da Büyükelçi Engin Soysal'ın Pakistan'a Yardımdan Sorumlu BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi atanması hakkında Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada Soysal'ın "...Güney Asya'da bölgesel sahiplenme anlayışına dayalı, güçlendirilmiş işbirliğinin temini amacıyla yapılmakta olan çalışmalara değerli katkılarda bulunmuş" olduğu belirtilmiştir (Dışişleri Bakanlığı 2010).

Benzer şekilde, Balkan Savaşlarının 100. yılında 18-19 Ekim 2012'de gerçekleştirilen "Balkan Savaşlarından Balkan Barışına" başlıklı uluslararası konferansta dönemin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu "21. yüzyılı birlikte şekillendireceğiz" derken bölgesel entegrasyonla eş zamanlı olarak bölgesel sahiplenme ve kapsayıcılık fikirlerinin bölge halkları arasında yaygınlaştırılması gereğine vurgu yapıyordu (Dışişleri Bakanlığı 2012a). Yine Davutoğlu Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün 15 Aralık 2012'de yapılan 27. Bakanlar Toplantısı'nda, Türkiye'nin ikili ilişkilerin yanı sıra bölgesel sahiplenmeye de büyük önem verdiğini ifade etmişti (Dışişleri Bakanlığı 2012b).

Türk Devletleri Teşkilatı kurucu Genel Sekreteri BE Halil Akıncı (2015) ise, İslamabad'da düzenlenen *6th Think Tanks Forum of the Islamic Countries*'de doğrudan "Bölgesel Sahiplenme" başlığıyla yaptığı açılış konuşmasında, genel olarak Müslüman ülkelerden bahsederken ama daha ziyade Orta Doğu bölgesini kast ederek, "...kendi aramızdaki anlaşmazlıkları çözmeye çalışmak yerine, dış müdahaleye başvuruyoruz... Dış güçler kendi ihtiyaçlarını bizimkilere önceleyen çözümler ürettiğinde ise şikayet ediyoruz. Bu durumu nasıl düzeltebiliriz? Cevap, bölgesel sahiplenmeye dayalı bölgesel işbirliğinden geçiyor" derken kavramı da, daha sonra 2020'lerde Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ve bakanlık mensuplarınca yaygın şekilde kullanılacak anlamında ifade ediyordu.

Tüm bunların temelinde, yakın çevresiyle kurduğu siyasi, ekonomik ve sosyal ilişkilerin beslendiği tarihsel arka plan, kültürel benzerlikler, yakın etnik ve dini kimlikler, ekonomik ilişkiler ile askeri güç imkânları ve uzun döneme yayılan "devlet olma"

anlayışıyla, Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada etkin ve yönlendirici aktör olması gerektiği arzusu ve iddiası yatmaktadır. Bu arzu, ülkenin dış politikasına yön veren aktörlerin yıllar içerisinde benimsedikleri ulusal rol algılamalarında da kolaylıkla izlenebilmektedir.* Bu konuya odaklanan çalışmalara bakıldığında, Türkiye'nin geçmişteki ulusal rol algıları arasında “kültürlerarası/kıtalararası köprü”, “medeniyetlerin beşiği”, “model ülke”, “bağımsız-bağlantısız ülke”, “bölgesel güvenlik aktörü”, “bölgesel lider”, “merkez ülke”, “arabulucu ülke” gibi kavramsallaştırmaların yer aldığı görülmektedir. Mevcut siyasi liderliğin güncel rol anlayışına bakıldığında, yukarıdakilere ek olarak, iki yeni rol ve bunlara özgü bazı sorumluluklar/hedefler dikkati çekmektedir: “Komşu Bölgelerde Düzen Kurucu” ve “Dinamik Bölgesel Kilit Ülke” (Neset et al. 2021: 17-18).

Bu konudaki akademik çalışmaların da tespit ettiği gibi, siyasa yapıcılar arasında ülkenin uluslararası alandaki rolüne ilişkin yaygın kanaat, Türkiye'yi yakın çevresinde diplomatik, askeri, politik ve kültürel olarak önemli, hatta öncelikli (*primary*) ve zaman zaman da asal (*principal*) aktör olarak kavramsallaştırmaktır. Ayrıca, bu kavramsallaştırma sadece dışarıya yönelik olarak değil, içeride kamuoyunun belli yönde etkilenmesi için de kullanılmıştır. Nitekim, 2010'lu yıllarda hükümet, bu algıyı kamuoyunu Türkiye'nin yakın çevresine yönelik dış ve güvenlik politikalarında aktivizme yönlendirmek için kullanmıştır (Canan-Sokullu, Aydın ve Şenyuva 2025).

Bu ulusal rol kavramsallaştırmalarının arka planı üzerinden Türkiye'nin yakın çevresine bakacak olursak, Karadeniz Bölgesi gerek akademik yazında gerekse düşünce kuruluşları tarafından üretilen belgelerde “Doğu ile Batının kesişme alanı”, “Asya, Avrupa ve Orta Doğu'yu birbirine bağlayan köprü”, “stratejik geçiş bölgesi”, “enerji ve ulaşım yollarının kesişme noktası”, “farklı medeniyetlerin, kültürlerin ve çıkarların kesişme alanı” vb. tanımlarla değerlendirilmektedir (Ayata, Ergun ve Çelimli 2005; Aybak 2001; Çelikpala ve Erşen 2018; Ergun ve Isaxanlı 2013; Manoli 2010, 2013; Vladova ve Knieling 2014). Bu nitelendirmelerde bölgesel aidiyetlerin zayıf olduğu, diğer bir deyişle bölge kimliğinin aslında olmadığı ifade edilirken (Aydın 2005: 59), olası birleştirici rol Türkiye'ye atfedilmektedir. Zira bölgeselleşmenin önündeki en önemli engel olarak bizatihi bölgenin ayrışık yapısı - diğer bir ifadeyle bölgede “insanların, kültürlerin, ekonomilerin ve siyasal sistemlerin farklılığının bölge ülkelerinin ortak bir bölge kimliği geliştirmelerine engel teşkil etmesi”- görülmektedir (Aydın 2005: 59). Bu durum özelde bölge içi çatışma veya savaş olmaması durumunda dahi etkisini göstermektedir.

Bu nedenle geçmişte daha ziyade çatışma ve ayrışma dinamikleriyle öne çıkan Karadeniz bölgesinin coğrafi bir bölge olarak tanımlanmasının ötesinde potansiyel bir işbirliği alanı olarak inşa edilmesi ancak 1990'lı yıllarda Türkiye'nin girişimi, öncülüğü ve zorlamasıyla olmuştur (Aydın 2024b). Diğer bir deyişle, Karadeniz Bölgesi'nin bölgeselleşmesi bir Türkiye projesidir. Dönemin Cumhurbaşkanı Turgut Özal, bölgede bir ekonomik işbirliği alanı oluşturarak, eski Sovyet cumhuriyetlerine örnek olması yoluyla Türkiye'nin bölgesel liderlik rolünü güçlendirmek istemiştir (Aydın 2007).

Tarihsel çatışma ve rekabetin etkin olduğu bölgede ortak çıkar alanlarının belirlenmesi ve geliştirilmesini amaçlayan bu girişimin temellerini attığı Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü, bu yönde kurumsallaşmanın ilk örneğidir. Bununla birlikte, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Karadeniz bölgesinin gerek Türkiye ve Rusya gibi bölge ülkeleri gerekse de Avrupa Birliği ve ABD gibi bölge dışı aktörler arasında nüfuz mücadelesine sahne olması, bölgeselleşme çabalarına karşı engelleyici unsurları gündeme getirmiş ve bu çabalar sert rekabet koşulları ve küresel dinamiklerin yansımaları sonucu yakın dönemde büyük ölçüde yara almıştır (Aydın 2025).

Türk Dünyası kavramsallaştırması ise dünyadaki "Türk" etnisitesine ait tüm grupları bir araya getirmekten ziyade, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bağımsızlıklarını kazanan Kafkasya ve Orta Asya'daki Türk(i) kökenli devletleri Türkiye ile bir arada düşünen, ortak kültür ve etnisite temelli bir yapılandırma ("bölgeleştirme") çabasına işaret etmektedir. Etnik, dini, kültürel ve dilsel köken ve ortaklıklara atıfta bulunarak inşa edilen bu kavram, ilk aşamada kültürel yakınlaşma ve karşılıklı tanımayı hedeflese de, stratejik ortaklık, siyasi, ekonomik ve güvenlik alanlarında işbirliği ile Türk dünyasına aidiyet temelinde birbirini önceliklendirme yönünde bir kurumsallaşmaya evrilmeye başlamıştır. İlki Türkiye'nin öncülüğünde 30-31 Ekim 1992'de Ankara'da yapılan Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları Zirvesi olarak başlayan girişimin, yıllar içinde Türkiye'nin zorlamalarıyla sürmesi ve önce Ekim 2009'da Türk Konseyi ve ardından da Kasım 2021'de Türk Devletleri Teşkilatına dönüştürülmesi bu değişimin temel göstergesidir.

Öte yandan, Türk dünyası kavramsallaştırmasında kimlik temelli yaklaşımın işlerliği de sorgulanmaktadır. Zira kavramsallaşmaya dahil edilen her bir ülkenin Türklüğe atfettiği anlam ve önem aynı değildir; modernleşme süreçleri birbirinden farklıdır ve Türkiye dışındaki ülkelerin Sovyet dönemi tecrübeleri, bağımsızlık sonrası özellikleri ile öncelikleri Türkiye'den daha çok birbirleriyle örtüşen niteliktedir. Tacikistan dahil Orta Asya ülkeleri arasında bir diyalog mekanizması ve bölge dışı ülkelere yönelik yaklaşımlarını ortaklaştırma arayışından doğan "Orta Asya Beşlisi" (*Central Asia 5*) oluşumunun yakın dönemde Azerbaycan'ın da dahil olmasıyla C6'ya dönüşmesinin yanı sıra, mevcut üyeleriyle birlikte Orta Asya Topluluğu'na evrilmesi ve hatta Afganistan'ın bu oluşuma davet edilmesi önerileri bunun göstergeleridir. Bu açıdan bakıldığında, "bölgeleş(tir)me" için Türklük aidiyetinin ve/veya Türk kimliğinin araçsallaştırılması kısıtlı kalmakta, en azından bu coğrafyada Türkiye'yi dışarıda bırakan bir bölgesel sahiplenme fikrinin gelişmesine engel olamamaktadır.

Erken Soğuk Savaş Sonrası dönemde ortaya çıkan bu bölgeleş(tir)me çabalarının yanı sıra, "bölgesel sahiplenme" kavramının son yıllarda resmi ağızlarından giderek artan oranda Türkiye'nin yakın çevresinde (komşuluk bölgelerinde) etkin olma arzusu, bu bölgelerde ortaya çıkan sorunların çözümünde bölge dışı ülkelerin dışlanması ve/veya ikincil plana itilmesi tercihi ile bölgelerin geleceğinde daha ziyade bölge ülkelerinin söz sahibi olması hedefleri çerçevesinde gündeme getirildiği görülmektedir. Bu bir nevi Türk dış politikasındaki stratejik özerklik arayışlarının bölgeselleştirilmiş haline

işaret etmektedir. Öte yandan, açıkça ifade edilmeyen arka plandaki temel arayış, Türkiye'ye komşu bölgelerde politika yapımı konularında bölge dışı güçlerin müdahalelerinin önlenmesi ve mevcut ekonomik, sosyal, kültürel, diplomatik, siyasi ve askeri güç unsurları açısından bu bölgelerde etkin ülkelerden biri olan Türkiye'nin başat konumunun güçlendirilmesidir. Bunun başarılı örnekleri arasında 2008-2022 arasında Karadeniz'de ve 2008-2025 arasında Kafkasya'da Rusya ile zımni bir işbirliğiyle bölge dışı ülkelerin etkinliklerinin sınırlandırılması verilebilir.

Bölgesel sahiplenme anlayışında, ilgili bölgede ortaya çıkan konu ve sorunların ele alınmasında bölge ülkelerinin birincil paydaş olarak söz sahibi olması temel unsurdur. Diğer bir deyişle, alan araştırması sırasında görüştüğümüz pek çok kişinin de ifade ettiği üzere, bölgesel sahiplenmede "bölge ülkelerinin önce kendi aralarında istişarede bulunmaları" ve "bölge dışı aktörlerin müdahalelerini mümkün mertebede ikinci plana almaları" ile coğrafi aidiyetlerinde ve/veya inşa edilmekte olan bölgeselleşme çabalarında "kendi sahipliklerinin altını" çizmeleri ve "doğrudan" işbirliğinin geliştirilmesi yoluyla birbirlerinin ayrıcalıklı statülerini tanımaları esastır.

Bu kapsamda Türkiye'nin kendisini bölgesel sahiplenmenin girişimcisi ve taşıyıcısı olarak, bölge ülkelerini ise paydaşı olarak gördüğü söylenebilir. Burada "üstten bakmayan ama üstünlüğün altını çizen" bir yaklaşım benimsenmektedir. Türkiye'nin konumu ise, yakın geçmişten farklı olarak, artık "model" ya da "lider" tanımı üzerinden değil, daha ziyade tecrübesine ve pekişmiş siyasa yapıcılığına istinaden belirlenmektedir. Nitekim, bölgesel sahiplenmenin benimsenmesi ancak bölge ülkelerinin kabulü ve uygulamaya geçirebilmesiyle mümkün olabilmektedir.

Öte yandan, bölgesel sahiplenmede Türkiye'nin tercihi sadece ortaklığın söylem düzeyinde altının çizilmesi değil, aynı zamanda bölgesel meselelerde ortak tavır geliştirilmesi ve uyumlu siyasarların benimsenmesi ile bunlara öncülük etmektir. Buna örnek olarak, Türkiye'nin son günlerde yaşanmakta olan ABD/İsrail-İran savaşı öncesinde aktif şekilde bölge ülkeleri arasında "savaşa karşı" bir dayanışma oluşturma çabaları ile halen devam etmekte olan çatışmaları sona erdirmek için tüm bölge ülkeleri ve ilgili taraflarla görüşerek diplomasi ayağını canlandırma çabaları verilebilir. Burada, bölgesel sahiplenme sadece "bölgesel sorunlara bölgesel çözümler" geliştirmeyi değil, aynı zamanda bölge ülkelerinin çıkarlarının korunmasını da kapsamaktadır. Bunun için de sahiplenmede sorunların giderilmesinin yanı sıra, etkin işbirliği mekanizmaları geliştirme çabaları da öngörülmektedir.

Yine Türkiye açısından değerlendirildiğinde bölgesel sahiplenmenin telkin ve teşviki hem "özgüvene" hem de "başkalarına (özellikle Batı'ya) güvenmemekten" kaynaklandığı görülmektedir. Bu kapsamda mülakatlarda altı çizilen konulardan birisi, Türkiye'nin yakın çevresindeki rolü/etkisinin Batı tarafından ikinci plana atılacağı kuşkusu/kaygısı karşısında, hem bu bölgelere yönelik oluşabilecek belirsizliği ortadan kaldıracak hem de bölgesel sorunların çözümünde Türkiye'nin "olmazsa olmazlığının" altını çezecek politikaların izlenmesi gerektiğidir. Bölgeselleşmenin ilgili bölge

lkelerince sahiplenilmesi ile Türkiye bu coğrafyalardan “dışlanamayacak”, çıkarları göz ardı edilemeyecek ve “bölge dışı aktörler tarafından geliştirilen siyasi projelere dahil edilmeme” durumu ile karşılaşmayacaktır.

Bu noktada bölgesel sahiplenme fikrinin poplerleştirilmesinin kamuoyundaki genel Batı'ya yönelik güvensizlik hissi üzerine bina edildiğinin altı çizilmelidir (Aydın et al. 2021). Nitekim, görüşmelerde ortaya çıkan bir husus, her ne kadar Batı kaynaklı bölgesel işbirliği girişimleri toptancı bir yaklaşımla reddedilmiyorsa da, AB lkeleri ile ABD'nin Türkiye'ye komşu bölgelerdeki girişimlerine şüpheyle yaklaşılması ve bu girişimlerin mümkün olduğunca sınırlandırılması ya da Türkiye üzerinden/aracılığıyla yapılmasının sağlanması tercihidir. Bir başka deyişle, bölgesel sahiplenme fikri Batı'yı dışlamamakla birlikte, Batılı müttefiklerin baskın ve belirleyici varlık göstermeleri Türkiye'nin başatlığına gölge düşürebileceği için arzu edilmemektedir. Ayrıca bu tür girişimlerin Batı'nın küresel öncelikleriyle Türkiye'nin ulusal ve bölgesel öncelikleri arasında istenmeyen gerilimlere sebep olabileceği endişe ve şüphesi de yaygındır.

Bu yaklaşımda yakın geçmişte özellikle küresel g ABD'nin Orta Doğu'da (2003 Irak, 2014-2025 Suriye, şimdi İran) ve Güney Kafkasya'da (2001-2008 Gürcistan) kendi önceliklerini Türkiye'nin endişelerini pek de dikkate almadan devreye sokması sonucu yaşanan sorunlar etkili olmaktadır. Benzer Şekilde, AB'nin bölgesel politika geliştirdiği alanlarda (2007 *Black Sea Synergy*, 2025 *Strategic Approach to Black Sea Region*, 2025 AB-C5 Zirvesi, Orta Koridoru Gürcistan-Karadeniz-Romanya hattı üzerinden geçirme nerileri vb.) Türkiye'yi dışarıda bırakan açılımlara yönelmesi ve “ortak lke” Türkiye ile işbirliği mekanizmaları geliştirmeyi ncelememesi dikkat çekmektedir. Bu anlamda görüşmeciler Türkiye'nin komşu olduğu bölgeleri ilgilendiren hususlarda Türkiye'nin mutlaka “kapısının alınması” beklentisinin altını çizmekte, vazgeçilmezliğinin ve inisiyatif sahipliğinin tanınması gerektiğini ifade etmektedirler. Kısaca, bu bölgeler “Türkiye'den sorulmalıdır”, zira Türkiye'nin ilişkileri “organik” ilişkilerdir.

Bölgesel Sahiplenmenin Fırsat ve Açmazları

Bölgesel sahiplenme fikrinin nihai ama en zor aşamasını bölgesel aidiyetlerin kurulması oluşturmaktadır. Daha ziyade uzun erimli bir hedef olan aidiyet yaratmanın şüphesiz en belirgin rnekleri Karadeniz Ekonomik Işbirliği rgt ve bölgede oluşturulan diğer kurumsal yapılar üzerinden Şekillenmesi istenen Karadeniz bölgesel kimliği ile Türk Devletleri Teşkilatı ile teşvik edilen Türk Dünyası aidiyetleridir. Görüşmecilere göre kimlik temellinde aidiyet oluşturulmasının “zor” hatta “imknsız” olduğu göz önüne alındığında, “ortak fayda” ve “ortak çıkar” temalarının ön plana çıkarılması zorunlu hale gelmektedir. Bu kapsamda “fırsatları değerlendirelim” ve “sorunları ortak çözelim” telkinlerinin bölge ülkelerinde kabul görmesi, kısa vadede bölgesel sahiplenmenin işlerliği açısından “yeterli” görülmekte, Türkiye için pratikte, söylemin aksine, “değerlerden” ziyade “ıkarlar” üzerinden yürütülen, “ekonomik ve güvenlik temelli stratejik ortaklıklar” anlayışına dayanan bir politika tercihi ortaya çıkmaktadır.

Böyle olunca da orta vadede örneğin Karadeniz’de ortaklık söylemi, bölgenin güçlü ülkesinin (Rusya) diğer bir bölge ülkesine (Ukrayna) yayılcı beklentilerle saldırması gibi gelişmeler karşısında geçerliliği yitirmekte, daha ziyade farklılıklar ön plana çıkmakta ve yıllar içinde adım adım kurulan bölgeselleşmenin unsurları etkisiz hale gelmektedir. Nitekim, tarihsel husumetler, güncel çatışmalar ve savaşlar ile ötekileştirmeler Karadeniz’de bölgeselleşme bir yana, bölgesel işbirliğini dahi zorlayıcı niteliktedir. Bu açıdan bakıldığında, Karadeniz bölgeselleşmesi iddialı olmaya devam eden, ancak mevcut konjonktürde durağan/duraklatılmış bir çaba olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü Karadeniz bölgeselliği bölge ülkeleri tarafından içselleştirilmemiş ve öncelik alanı olarak belirlenmemiştir. Bu sebeple de bölgesel ortaklığa yönelik taahhütler zayıf kalmakta ya da uzun vadeli bir dilek olmaktan öteye geçememektedir. Bu ortamda Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü de kurumsal çatı oluşturmakla birlikte, paydaşlarının ortaklaştığı bir yapı olarak faaliyet gösterememektedir.

Türk Dünyası aidiyetine gelince, ortak kültür, etnik köken ve dilin farklı lehçelerinin taşıyıcı olması anlamlı olmakla birlikte, bu ortaklıkların pratikte işbirliği amaçlı nasıl araçsallaştırılacağı önem taşımaktadır. Türk dünyası olarak adlandırılan bölgedeki ülkelerin Türklük algısındaki farklılıklar ile kültür-dil temelli girişimlerinin zayıf etkileri, Türkiye’yi inşa edilmekte olan “Türk kimliği” ortak paydasını büyük ölçüde güvenlik, bağlantısallık ve ekonomi ekseninde şekillendirmeye zorlamaktadır. Bu noktada Türklükten ziyade çıkar ve ihtiyaç odaklı tercihler ile aidiyet fikrinden ziyade paydaşlığın ve eşit ortaklığın altını çizmek gerekir. Nitekim, 35 yılda alınan mesafe, stratejik ortaklık ve güvenlik hassasiyetlerinin ortaklaştırılarak güvenlik işbirliğinin pekiştirilmesinin ortak kültürel temeller üzerinde etnik aidiyet oluşturma çabasından daha etkili olabileceğine işaret etmektedir.

Yine de, ortak kimlik arayışlarının bu sürecin arka planını oluşturduğu göz ardı edilemez. Bu açıdan değerlendirildiğinde, bölgesel sahiplenme siyaseten doğru ve eşitlikçi bir kavramsallaştırma olarak görülebilir. Fakat bu kavramsallaştırmada Türkiye’nin liderliği değilse bile başatlığının sessiz bir ön kabul niteliği taşımasının diğer iddialı bölge ülkeleriyle rekabet doğurma, dolayısıyla bölgesel sahiplenmeyi zayıflatma ihtimali göz ardı edilemez. Nitekim, hem Karadeniz hem de Kafkasya ve Orta Asya bölgelerinde kendine işbirliği geliştirme ve yürütme sorumluluğu yükleyen Türkiye’nin görece “güvenilmez Batı’ya karşılık güven telkin eden ülke” misyonuyla ortaya koyduğu projeler, liderlik alt mesajıyla okunduğunda bölgesel (Karadeniz’de Romanya, Bulgaristan ve Rusya, Kafkasya’da Rusya ve İran, Türk Dünyası’nda Özbekistan) itirazlar ve/veya dengeleme politikaları doğurabilmektedir. Bu kapsamda, Türkiye açısından üslendiği misyonu/duruşu zayıflatacak söylem (liderlik, ağabeylik, modellik vb.) ve eylemlerden (zorlayıcı işbirliği modelleri) uzak durulması gerektiği ortadadır.

Aynı zamanda, özellikle eski Sovyet coğrafyasında ortak bir siyasi geçmişi paylaşan ülkelerin birbirlerini, yakın komşularını ve bölge dışı aktörleri konumlandırmaları ve

ilişkilerinde tercih ettikleri siyasa alternatifleri/modelleri Türkiye'den farklılaşabilmektedir. Bu noktada, Türkiye ile ikili ilişkilere atfedilen önem bölgesel başatlığının sorgusuz kabulünü beraberinde getirmemektedir. Zira bu ülkeler, Türkiye ile ilişkilerinde rahatsızlık oluşturan hususlarda kendi önceliklerini karşılamaya yönelik siyasa ve söylem geliştirebilmekte, sıklıkla bunları kendilerini anlayan/kendileri gibi olan diğer bölge ülkeleriyle ortaklaştırabilmektedirler. Öte yandan Türkiye'nin Türk Dünyası'nda birlik oluşturma iddiası ve çabası uzun dönemli bir yatırımdır. Birlik oluşturma fikri üzerinde oydaşmanın kurumsal yapısı olarak ortaya çıkan Türk Devletleri Teşkilatı'nın gerçek taşıyıcı rolü üstlenip üstlenemeyeceği ise üye ülkelerin güncel taahhütlerinin yanı sıra, gelecekte alacakları pozisyonlar, Türkiye'yle ilişkilerinin evrimi, bölgeyle ilgilenen ve bölgeye yönelik rekabetçi projeler geliştiren aktörlerin sundukları imkanlar ile bu ülkelerin nihai analizde kendilerini nasıl tanımlayacakları tarafından belirleneceğini söylemek mümkündür.

Öte yandan, bölgesel sahiplenme fikrinin bölge ülkelerine sahiplendirilmesinde Türkiye'nin tedrici bir yaklaşım izlediğini söylemek de mümkündür. 2010'larda seçici olarak gündeme getirilen kavram, 2020'li yıllarda siyasa yapıcılar tarafından sıklıkla dile getirilerek, Türk dış politikasının önemli gündem maddelerinden birine dönüştürülmüştür. Ayrıca, ilgili bölgelerde faaliyet gösteren bölge dışı ülkelere yönelik olarak orada olmamaları veya bölge sorunlarıyla ilgilenmemeleri gerektiği gibi doğrudan bir karşı söylem kullanılmamakta, daha ziyade söylem düzeyinde bölgesel aidiyetler ile ortak kimlik unsurlarına vurgu yapılmaktadır.

Bununla ilişkili olarak, bölge ülkelerini ikna ve telkin süreçlerinin bir diğer önemli boyutu da ortak çıkar/fayda aracılığıyla karşılıklı/birbirine bağımlılığın ön plana çıkarılmasıdır. Bu bağımlılık söylemi geliştikçe, bölge ülkelerinin birbirlerini öncelediği bir yaklaşımın dile getirildiği ve bölge dışı aktörlerin doğrudan dışlanmasa da ikinci planda konumlandırıldığı görülmektedir. Bu kapsamda tematik veya güncel meselelere ilişkin istişareler bu sürecin ilk adımları olarak görülebilir. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ve Türk Devletleri Teşkilatı gibi iddialı projelerin ve bunların kurumsal işlerliklerinin güçlendirilmesinin esasını bölge, bölgesellik ve aidiyete atfedilen anlam ve algıların şekillenmesi ve ortaklaşmasının oluşturduğu göz önüne alındığında, karşılıklı düzenli temas ve güncel gelişmeler üzerine sık görüş alışverişlerinin katkı sağlayıcı olduğu açıktır.

Bu anlamdaki bölgeselleş(tir)me sürecinin en kapsamlı ve iddialı açılımı ise ilgili bölgelerdeki ülkeleri bir araya getiren istişare görüşmelerini düzenli hale getirmenin ardından bir bölgesel işbirliği yapılanması kurulmasının önerilmesidir. Burada da, ana vurgu işbirliği ve karşılıklı fayda olup, doğrudan bölge dışı ülkelerin "dışlanması" tercihi dile getirilmemekte, ama "bölge ülkeleri" vurgusu zaten işin doğası gereği süreci o noktaya taşımaktadır.

Sonuç

Türk dış politikasında son yıllarda giderek daha yoğun şekilde kullanılmaya başlanan “bölgesel sahiplenme” kavramı, Türkiye’nin komşu olduğu bölgelerde yürütmekte olduğu siyasanın ekonomik işbirliği ve stratejik ortaklık boyutlarının güçlendirilmesini hedeflemektedir. Her ne kadar bu amaç yeni değilse de, Türkiye’nin rol ve etkisini önceleyen güncellenmiş adlandırma bünyesinde devamlılık ve değişim örüntülerini birlikte barındırmaktadır.

Devamlılık örüntüsü, özellikle Türkiye’nin komşu bölgelerde aktif ve etkili bir ülke olarak konumlandırılmasında ve işbirliği ile ortaklıklar için oluşturulan kurumsallaştırmalarda inisiyatif sahibi olduğu örneklerde görülmektedir (örn. KEİ, TDT). Değişim örüntüsü ise Türkiye’nin öncü ve etkin rolünün kabul ve tanınmasına da işaret etmekle birlikte, bölgesel sahiplenme kavramının bölge ülkelerinin ikna ve teşvik edilmesiyle sahiplendirilmesi çabasında kendini göstermektedir. Nitekim, güvenlik ve ekonomik işbirliği için bölgesel meselerde bölgesel ortakların birincil söz sahibi olmasının gerek söylem düzeyinde gerekse de siyasa belgelerinde yerini bulması fikrin yaygınlaştırılması ve benimsetilmesi açısından önemlidir.

Bununla birlikte, bölgesel sahiplenme, pratikte sorunların çözümünde karşılıklı çıkar ve öncelikleri gözetme anlayışının yaygınlaşmasını amaçlarken, kavramsal düzlemde olası bir birlik(telik) oluşturmayı da hedeflediği için iddialı bir arayış olarak ortaya çıkmaktadır. Fakat bu arayışta, önemli ölçüde bölge ülkelerinin ortak sahiplenmeye ilişkin niyet, algı ve iradeleri ile bu yönde geliştirecekleri siyasaların da belirleyici olduğu göz önüne alınmalıdır. Nitekim, bölge ülkelerinin farklı dış politika tercih ve öncelikleri olduğu/olabileceği göz önüne alındığında, bölgesel sahiplenme anlayışını benimsemeleri ancak Türkiye ile bölgelerine ilişkin tasarı ve vizyonlarının örtüşmesi durumunda mümkün olabilecektir. Ayrıca, bölgeselleşme çabalarında, sadece Türkiye’nin öncülük ettiği ve fikri temelini geliştirdiği kurumsallaşma çabalarına değil, ilgili bölgelerde Türkiye dışında gelişen bölgeselleşme çabalarına (örneğin Orta Asya’da C6) ya da bölgeselleşmeyi kolaylaştıracak girişimlere (örneğin Güney Kafkasya’da Uluslararası Barış ve Kalınma için Taşıma (veya Trump) Rotası – *Transport/Trump Route for International Peace and Prosperity*, TRIPP) de dahil olunması gerektiği açıktır. Bu en azından ortaya konan “bölgesel sahiplenme” fikrinin özüne sadık kalmak için gereklidir. Daha geniş anlamda ise, “söylem” ile “gerçek niyet” arasında bir farklılık olmadığını göstermek için de elzemdir.

Sonuç olarak, 1990’lardan itibaren Türk dış politikasının bölgeselleşme girişim ve çabalarının bugün itibarıyla bölgesel sahiplenme olarak yeniden yorumlanarak güncellendiği görülmektedir. Bu yeni yorumda Türkiye’nin girişimi ve etkinliği belirleyici olmakla beraber, bölgesel ortakları tarafından da benimsenmesi gereklidir. Bölgesel sahiplenmenin uygunabilirliğini, diyalog ve sürekliliğin sürdürülebilir olmasının yanı sıra bölgesel paydaşlar arasında oydaşmanın sağlanması belirleyecektir.

Kaynakça

- Akıncı, H. 2015. " 'Regional Ownership' - Opening Speech, 6th Think Tanks Forum of the Islamic Countries, 7 March 2015, Islamabad", *Turkish Asian Center for Strategic Studies*, 31 Mart, https://tasam.org/en/Icerik/17481/regional_ownership.
- Ayata, A., A. Ergun ve I. Çelimli (der.). 2005. *Black Sea Politics: Political Culture and Civil Society in an Unstable Region*, IB Tauris.
- Aybak, T. 2001. *Politics of the Black Sea, Dynamics of Cooperation and Conflict*. London: I.B. Tauris.
- Aydın, M. 2025. "Transformation of Turkish-Russian Relations; Rivalry and Cooperation in Eurasia and the Levant", *Uluslararası İlişkiler*, 22 (85): 21-39.
- Aydın, M. 2024a. "Türkiye in Central Asia", J. Lempp ve S. Mayer (der.), *Central Asia in a Multipolar World*, Cham, Springer Nature: 359-376.
- Aydın, M. 2024b. "Turkey's Black Sea Policies (1991–2023) and Changing Regional Security Since the Russian Invasion of Ukraine", K. Kakachia, S. Malerius ve S. Meister (der.), *Security Dynamics in the Black Sea Region; Geopolitical Shifts and Regional Orders*, Cham, Springer: 97-110.
- Aydın, M. 2007. "Echoes of Özal's Vision", *The Bridge, A Quarterly Review on European Integration*, Q2, Issue 5: 40-41.
- Aydın, M. 2005. "Europe's new region: The Black Sea in the Wider Europe Neighbourhood". *Southeast European and Black Sea Studies*, 5 (2): 257-283.
- Aydın, M., M. Çelikpala, S. Açıkmeşe, S. Güvenç, E. C. Sokullu, Ö. Şenyuva, S. Özel, D. Tıgılı. 2021. *Türk Dış Politikası Kamuoyu Algıları Araştırması, 2021*, Kadir Has University, Global Academy, Akademetre, Haziran, https://www.researchgate.net/publication/342919239_Turk_Dis_Politikasi_Kamuoyu_Algilari_Arastirmasi-2020.
- Altunışık, M. B. 2005. "The Turkish Model and Democratization in the Middle East". *Arab Studies Quarterly*, 27 (1/2): 45-63.
- Canan-Sokullu, E., M. Aydın ve Ö. Şenyuva. 2025. "Structural Characteristics and Political Correlates of Public Opinion on Turkish Engagement with the Syrian Civil War", *Uluslararası İlişkiler*, Online First, 16 September, DOI: 10.33458/uidergisi.1768825.
- Çelikpala, M., Erşen, E. 2018. "Turkey's Black Sea Predicament: Challenging or Accommodating Russia?", *Perceptions: Journal of International Affairs*, 23(2): 72-92.
- Dışişleri Bakanlığı. 2010. "Büyükelçi Sayın Engin Soysal'ın Pakistan'a Yardımdan Sorumlu BMGS Özel Temsilcisi Olarak Atanması Hk.", *Bakanlık Açıklamaları*, No: 207, 29 Eylül, https://www.mfa.gov.tr/no_-207_-29-eylul-2010_-buyukelci-sayin-engin-soysal_in-pakistan_a-yardimdan-sorumlu-bmgs-ozel-temsilcisi-olarak-atanmasi-hk_.tr.mfa.

Dışışleri Bakanlığı. 2012a. "Speech Delivered by H.E. Ahmet Davutoğlu, Minister of Foreign Affairs of Turkey, at the 27th Ministerial Meeting of BSEC, 15 December 2012, İstanbul", https://www.mfa.gov.tr/speech-delivered-by-h_e_-ahmet-davutoglu-minister-of-fereign-affairs-of-turkey_-at-the-ministerial-meeting-of-bsec.en.mfa.

Dışışleri Bakanlığı. 2012b. "Foreign Minister Davutoğlu, 'We hope that 21st century will be the century of peace, prosperity and stability for Balkans' ", October, <https://www.mfa.gov.tr/foreign-minister-davutoglu-we-hope-that-21st-century-will-be-the-century-of-peace-prosperity-and-stability-for-balkans.en.mfa>.

Dışışleri Bakanlığı. 2025a. *Türkiye Yüzyılında Milli Dış Politika*, Nisan, <https://www.mfa.gov.tr/genel-gorunum.tr.mfa>.

Dışışleri Bakanlığı. 2025b. *Türkiye Yüzyılında Etkin ve Kararlı Dış Politika*, 18 Kasım, https://www.mfa.gov.tr/site_media/html/turkiye_yuzyilinda_etkin_ve_kararli_dis_politika.pdf.

Ergun, A. ve H. Isaxanlı (der.). 2013. *Security and Cross-Border Cooperation in the EU, the Black Sea Region and the Southern Caucasus*. IOS Press.

Fotiou, E. ve D. Triantaphyllou. 2010. "Assessing Turkey's 'Soft Power' Role: Rhetoric versus Practice". *The International Spectator*, 45 (1): 99-113.

Holsti, K. J. 1970. "National Role Conceptions in the Study of Foreign Policy." *International Studies Quarterly* 14 (3): 233-309.

Manoli, P. 2013. "Regions and Crises: New Challenges for Contemporary Regionalism", *Cambridge Review of International Affairs*, 26 (1)Ç: 265-276.

Manoli, P. 2010. "Where is Black Sea Regionalism Heading?", *Southeast European and Black Sea Studies*, 10 (3): 323-339.

Milliyet. 2026. "Dışışleri Bakanı Hakan Fidan, Suudi Arabistan'a gidiyor: Bölgedeki son gelişmeler istişare edilecek", 18 Mart, <https://www.milliyet.com.tr/dunya/son-dakika-disisleri-bakani-hakan-fidan-suudi-arabistana-gidiyor-bolgedeki-son-gelismeler-istisare-edilecek-7556538>.

Neset, S., M. Aydın, E. Balta, K. K. Ataç, H. D. Bilgin, A. Strand. 2021. "Turkey as a Regional Security Actor in the Black Sea, the Mediterranean, and the Levant Region". Bergen, Chr. Michelsen Institute, *CMI Reports*, No. 2, June, <https://www.cmi.no/publications/7820-turkey-as-a-regional-security-actor-in-the-black-sea-the-mediterranean-and-the-levant-region>.

Özdamar, Ö., B. T. Halistoprak ve İ. E. Sula (2014). "From Good Neighbour to Model: Turkey's Changing Roles in the Middle East in the Aftermath of the Arab Spring". *Uluslararası İlişkiler*, _11 (42): 93-113.

Rakipoğlu, M. 2025. "Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Körfez Turu: Bölgesel Sahiplenme Hamlesi", SETA, 23 Ekim, <https://www.setav.org/cumhurbaskani-erdoganin-korfez-turu-bolgesel-sahiplenme-hamlesi>.

Regional Cooperation Council (RCC). 2026. "About Us", <https://www.rcc.int/pages/2/about-us>.

Şahan, F. 2026. "Orta Doğu'ya Yeni Konsept". *Yeni Şafak*, 8 Şubat, <https://www.yenisafak.com/dunya/orta-doguya-yeni-konsept-4795395>.

T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2025a). "Türkiye Yüzyılında Milli Dış Politika". <https://www.mfa.gov.tr/genel-gorunum.tr.mfa>.

T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2025b). *Türkiye Yüzyılı'nda Etkin ve Kararı Dış Politika*. https://www.mfa.gov.tr/site_media/html/turkiye_yuzyilinda_etkin_ve_kararli_dis_politika.pdf.

Vladova, G. ve J. Knieling. 2014. "Potential and Challenges for the Black Sea Regional Cooperation. *Eastern Journal of European Studies*, 5 (1): 39-66.

Walker, S. J. 1987. "Role theory and Origins of Foreign Policy", C. F. Hermann, C. Kegley ve J. Rosenau (der.), *New Directions in the Study of Foreign Policy*. Londra, Harper Collins: 269-284.

Ayça Ergun

Ayça Ergun, Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Öğretim Üyesi ve Karadeniz ve Orta Asya Ülkeleri Araştırma Merkezi Başkan Yardımcısıdır. Temel araştırma alanları Kafkasya'da siyasal dönüşüm, ulus devlet kuruculuğu, siyasal seçkinler, sivil toplum, dış politika, uluslararasılaşma Türkiye-Azerbaycan ilişkileri, Türkiye'nin Kafkasya politikası ve Karadeniz bölgeselleşmesi olan Ergun'un çalışmaları *Europe-Asia Studies*, *Nationalities Papers*, *Field Methods*, *Turkish Studies*, *J. of European Integration*, *J. of Developing Societies*, *J. of Church and State*, ve *Uluslararası İlişkiler* dergilerinde yayınlanmıştır. *Black Sea Politics: Political Culture and Civil Society in an Unstable Region* (2005, Bloomsbury Academic, A. Ayata ve I. Çelimli ile), *Security and Cross-Border Cooperation in the EU, the Black Sea region and the Southern Caucasus* (2013, IOS Press, H. Isaxanlı ile) ve *Turkey in Eurasia: Endeavors and Encounters* (2026, Routledge, M. Aydın ile) başlıklı derleme kitapları vardır.

Mustafa Aydın

Prof. Dr. Mustafa Aydın, Uluslararası İlişkiler Konseyi Yönetim Kurulu Başkanı ve Kadir Has Üniversitesi öğretim üyesidir. Halen Global Akademi Genel Koordinatörlüğü ile World Council for Middle Eastern Studies Yönetim Kurulu üyeliği görevlerini sürdüren Prof. Aydın, European Academy of Sciences and Arts, European Leadership Network, Küresel İlişkiler Forumu, Turkish Atlantic Council, International Political Science Association ve International Studies Association üyesidir. Bugüne kadar yurt içi ve dışında çok sayıda üniversite ve araştırma merkezinde çalışmalar yürütmüş olan Aydın'ın Türk dış ve güvenlik politikaları, uluslararası güvenlik, uluslararası ilişkiler teorileri ile Karadeniz, Kafkaslar ve Orta Asya bölgelerinin jeopolitik ve güvenliği üzerine yayınlanmış çok sayıda çalışması bulunmaktadır.

The Black Sea region has long been a focal point of geopolitical competition, shaped by historical rivalries, strategic interests, and evolving security dynamics. In recent years, the region has witnessed growing instability due to escalating tensions, hybrid threats, and the ongoing war between Russia and Ukraine. These developments have not only disrupted regional security but have also posed broader challenges to the European and transatlantic security order. Given NATO's strategic interest in the region, a comprehensive reassessment of security frameworks is necessary to address emerging threats and enhance regional stability.

SecureBlackSea seeks to examine and propose a future security architecture for the wider Black Sea region, aligning with NATO's evolving strategic priorities. Through an in-depth analysis of existing security structures, regional conflicts, and cooperation mechanisms, it aims to provide evidence-based insights into key threats and potential policy responses. A particular focus will be placed on the intersection of conventional military threats, hybrid warfare, economic security, and geopolitical rivalries, recognizing the complex and multi-dimensional nature of regional security challenges.

The project activities include expert workshops, field research, and data-driven assessments. It will evaluate the effectiveness of existing regional security frameworks and NATO's role in shaping stability in the region. In collaboration with policymakers, security experts, and academic institutions, the project team will facilitate policy dialogues and strategic foresight discussions to identify pathways for strengthening regional security cooperation. These efforts will result in the development of comprehensive policy recommendations aimed at enhancing institutional resilience and fostering a more cooperative security environment.

The expected outcomes of this initiative include a thorough assessment of regional security threats, a set of actionable policy recommendations, and strengthened dialogue between NATO and regional stakeholders. By producing analytical reports and policy briefs, the project will contribute to an informed security discourse and provide practical solutions for mitigating risks in the region. By fostering collaboration between academic and policy communities, it will support long-term strategic planning and resilience-building efforts.

SecureBlackSea aspires to provide a timely and in-depth examination of the evolving security landscape in the Black Sea region. It will offer insights that can guide NATO's strategic engagement in the region. Thus, it aims to contribute to a more stable, secure, and cooperative Black Sea security environment in the face of emerging geopolitical complexities.

